SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 2 päivänä helmikuuta 2021

116/2021

Laki
elintarvikemarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elintarvikemarkkinalain (1121/2018) 1 ja 2 §, 4 §:n otsikko, 6, 8, 10 ja 11 §, 12 §:n otsikko sekä 13 ja 14 § sekä

lisätään lakiin uusi 2 a–2 h §, 7 §:ään uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 8 a, 8 b, 11 a, 12 a–12 d ja 13 a–13 c § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan elinkeinonharjoittajien välisiin maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kauppaa koskeviin sopimuksiin ja käytäntöihin. Mitä tässä laissa säädetään sopimusehdoista, koskee myös sopimuskäytäntöjä.

Tämän lain 2 a–2 g §:n maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden toimitussopimuksiin liittyviä säännöksiä sovelletaan, jos tavarantoimittaja on liikevaihdoltaan ostajaa pienempi ja ostajan liikevaihto on vähintään 2 miljoonaa euroa ja ainakin toinen niistä on sijoittautunut Euroopan unioniin. Kyseisiä lainkohtia liikevaihtoa koskevaa vaatimusta lukuun ottamatta sovelletaan myös, kun ostaja on Euroopan unionin alueen viranomainen.

Edellä 2 momentissa mainittuja lainkohtia sovelletaan riippumatta siitä, minkä valtion lakia toimitussopimukseen muutoin sovelletaan, kuitenkin niin, että lainkohtia ei sovelleta, jos tavarantoimittajan vuotuinen liikevaihto on yli 350 000 000 euroa ja ostaja on tätä suurempi ja niin, että 2 b §:ää sovelletaan vain siltä osin kuin kyse on pilaantuvista tuotteista.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maataloustuotteella* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen liitteessä I tarkoitettua tuotetta lukuun ottamatta kalatuotetta;

2) *keskisuurella yrityksellä* yritystä, jonka palveluksessa on vähintään 50 ja enintään 250 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on yli 10 miljoonaa euroa ja vuosiliikevaihto enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa;

3) *elintarvikkeella* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen liitteessä I tarkoitettua kalatuotetta ja maatalous- ja kalatuotteista jalostettua elintarvikkeena käytettäväksi tarkoitettua tuotetta;

HE 199/2020
MmVM 16/2020
EV 223/2020
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/633 (32019L0633); EUVL L111, 25.4.2019, s. 59

4) *tavarantoimittajalla* maataloustuotteita tai elintarvikkeita myyvää maataloustuottajaa, luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä sekä näiden ryhmää sijoittautumispaikasta riippumatta;

5) *ostajalla* maataloustuotteita tai elintarvikkeita ostavaa luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä sijoittautumispaikasta riippumatta, Euroopan unionin alueen viranomaista sekä näiden ryhmää;

6) *viranomaisella* viranomaista, julkisoikeudellista laitosta ja niiden yhteenliittymää;

7) *pilaantuvalla tuotteella* maataloustuotetta tai elintarviketta, josta voi tulla luonnostaan tai sen jalostusvaiheessa myytäväksi kelpaamaton 30 päivän kuluessa korjaamisesta, tuottamisesta tai jalostamisesta;

8) *markkinajärjestelyasetuksella* maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1308/2013.

2 a §

Maksuajat

Ostajan on maksettava maataloustuotteet ja elintarvikkeet 30 päivän kuluessa toimituspäivästä tai maksettavan määrän vahvistamisesta, jos tämä on toimituspäivää myöhemmin. Jos ostaja vahvistaa maksettavan määrän, maksuaika alkaa kuitenkin kulua toimituspäivästä.

Jos toimitussopimuksessa on sovittu säännöllistä toimituksista, ostajan on 1 momentista poiketen maksettava maataloustuotteet ja elintarvikkeet 30 päivän kuluessa sovitun toimituskauden päättymisestä tai toimituskaudelle maksettavan määrän vahvistamisesta, jos tämä on toimituskauden päättymistä myöhemmin. Jos sovittu toimituskausi on yhtä kuukautta pidempi, maksuaika alkaa kuitenkin kuukauden kuluttua toimituskauden alkamisesta. Jos ostaja vahvistaa maksettavan määrän, maksuaika alkaa kulua sovitun toimituskauden päättymisestä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu maksuaika voi kuitenkin olla enintään 60 päivää, jos kyseessä ei ole pilaantuva tuote ja jos tästä on toimitussopimuksessa selkeästi ja yksiselitteisesti sovittu.

Tällä pykälällä ei 1–3 momentissa säädettyjä maksuaikoja lukuun ottamatta rajoiteta muualla laissa säädettyjen maksuviivästyksen seuraamusten ja velkojan käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen tai markkinajärjestelyasetuksen 172 a artiklassa tarkoitettujen arvonjakamislausekkeiden soveltamista. Jos sopimusosapuolet eivät ole sopineet saatavan eräpäivästä tai jos sopimuksen mukainen maksuaika on 1–3 momentissa säädettyä pitempi, saatavan katsotaan kuitenkin erääntyneen tässä pykälässä säädetyn enimmäismaksuajan päätyttyä.

Tässä pykälässä tarkoitettuja vaatimuksia ei sovelleta maksuihin, jotka:

1) ostaja suorittaa tavarantoimittajalle markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitetun koulujakelujärjestelmän mukaisesti;

2) ovat kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/7/EU 4 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen terveydenhuoltopalveluja tarjoavien julkisyhteisöjen suorittamia;

3) liittyvät viininvalmistukseen tarkoitettujen rypäleiden tai puristemehun toimittajien ja niiden suorien ostajien välisiin sopimuksiin.

2 b §

Tilausten peruutukset

Ostaja ei saa käyttää ehtoa tai soveltaa menettelyä, jonka perusteella se voi peruuttaa tuotteiden tilauksen alle 30 päivää ennen sovittua toimitusajankohtaa.

2 c §

Ehtojen yksipuoliset muutokset

Sopimuksessa ei saa käyttää ehtoa tai soveltaa menettelyä, jonka perusteella ostaja voi muuttaa yksipuolisesti maataloustuotteiden tai elintarvikkeiden toimitussopimuksen ehtoja, jotka koskevat toimituksen tai jakelun tiheyttä, menetelmää, paikkaa, ajankohtaa tai määrää tai jotka koskevat laatuvaatimuksia, maksuehtoja tai hintoja taikka 2 d §:n 2 momentissa tarkoitettujen palvelujen tarjoamista.

2 d §

Kielletyt maksut

Sopimuksessa ei saa käyttää ehtoa tai soveltaa menettelyä, jonka perusteella ostaja voi vaatia tavarantoimittajalta maataloustuotteiden tai elintarvikkeiden osalta:

1) maksua, joka ei liity myyntiin;

2) maksua pilaantumisesta tai häviämisestä ostajan tiloissa tai omistuksen siirryttyä ostajalle, jollei tämä ole aiheutunut tavarantoimittajan laiminlyönnistä tai virheestä;

3) korvausta myyntiä koskevien asiakasvalitusten käsittelykustannuksista, jollei tämä ole aiheutunut tavarantoimittajan laiminlyönnistä tai virheestä.

Ellei tästä ole sovittu aikaisemmin selkeästi ja yksiselitteisesti toimitussopimuksessa tai tavarantoimittajan ja ostajan välillä myöhemmin tehdyssä sopimuksessa, ostaja ei saa vaatia tavarantoimittajalta maksua maataloustuotteiden tai elintarvikkeiden:

1) varastoinnista, esilläpidosta, tuotevalikoimaan sisällyttämisestä tai myytäväksi asettamisesta;

2) myynnistä alennuksella osana myynninedistämisestä aiheutuvista kustannuksista;

3) mainonnasta tai markkinoinnista;

4) myyntitilojen sisustamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Jos ostaja ja tavarantoimittaja ovat sopineet 2 momentissa tarkoitetuista maksuista, ostajan on pyynnöstä toimitettava tavarantoimittajalle:

1) kirjallinen arvio maksuista yksikkökohtaisesti tai yhteensä;

2) 2 momentin 1, 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa kirjallinen arvio kustannuksista ja arvion perusteet;

3) 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa selvitys suunnitellusta myynninedistämiskaudesta ja alennettuun hintaan tilattavien tuotteiden odotetusta määrästä.

2 e §

Kaupalliset kostotoimet

Ostaja ei saa poistaa tuotteita valikoimasta, vähentää tilausmääriä tai lopettaa tavarantoimittajalle tarjoamiaan palveluja taikka muutoin toteuttaa tai uhata toteuttaa kaupallisia kostotoimia tavarantoimittajaa vastaan sen vuoksi, että tavarantoimittaja käyttää sopimusperusteisia tai lakisääteisiä oikeuksiaan, saattaa asian viranomaisen käsiteltäväksi tai tekee yhteistyötä viranomaisen kanssa.

2 f §

Palautukset

Ostaja ei saa palauttaa myymättä jääneitä maataloustuotteita tai elintarvikkeita tavarantoimittajalle maksamatta niistä tai niiden hävittämisestä, ellei tästä ole sovittu aikaisemmin selkeästi ja yksiselitteisesti toimitussopimuksessa tai tavarantoimittajan ja ostajan välillä myöhemmin tehdyssä sopimuksessa.

2 g §

Toimitussopimuksen ehtojen kirjallinen vahvistaminen pyynnöstä

Maataloustuotteiden tai elintarvikkeiden ostajan on tavarantoimittajan pyynnöstä vahvistettava kirjallisesti toimitussopimuksen ehdot. Tätä ei kuitenkaan sovelleta tuottajaorganisaation jäsenen toimituksiin tuottajaorganisaatiolle, jos kyseisen tuottajaorganisaation säännöissä tai niissä vahvistetuissa tai niistä johdetuissa säännöissä tai päätöksissä on määräyksiä, jotka vaikutuksiltaan vastaavat toimitussopimuksen ehtoja.

2 h §

Liikesalaisuudet ja tekniset ohjeet

Kiellosta oikeudettomasti hankkia, käyttää tai ilmaista liikesalaisuutta taikka oikeudettomasti käyttää tai ilmaista teknistä ohjetta sekä muista tähän liittyvistä toimenpiteistä säädetään liikesalaisuuslaissa (595/2018).

4 §

Muut kielletyt ehdot

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

6 §

Elintarvikemarkkinavaltuutetun nimittäminen ja toimisto

Elintarvikemarkkinavaltuutetun nimittää valtioneuvosto enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Elintarvikemarkkinavaltuutetun kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto, perehtyneisyys viran tehtäväalaan ja käytännössä osoitettu johtamistaito.

Elintarvikemarkkinavaltuutetulla on toimisto, jossa on tarpeellinen määrä esittelijöinä toimivia virkamiehiä ja muuta henkilökuntaa. Valtuutettu hyväksyy toimistolle työjärjestyksen. Ruokavirasto huolehtii toimiston hallintopalveluista. Elintarvikemarkkinavaltuutettu nimittää toimiston virkamiehet ja ottaa palvelukseen toimiston muun henkilöstön siltä osin kuin kyse ei ole Ruokaviraston hallintopalveluista vastaavista henkilöistä.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston esittelijöiden kelpoisuusvaatimuksista ja tehtävistä sekä asioiden käsittelytavasta toimistossa, hallintopalvelujen toteuttamistavasta Ruokavirastossa ja muista elintarvikemarkkinavaltuutetun tehtävien järjestämiseen liittyvistä seikoista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Valvonta

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Elintarvikemarkkinavaltuutettu valvoo myös 2 a–2 g §:n säännösten noudattamista sekä liikesalaisuuslaissa tarkoitettujen kieltojen noudattamista 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa toimitussopimuksissa.

8 §

Asian saattaminen elintarvikemarkkinavaltuutetun käsiteltäväksi

Elintarvikemarkkinavaltuutetun valvontaan 7 §:n 1 ja 2 momentin mukaan kuuluvan säännöksen rikkomista koskevan asian voi saattaa elintarvikemarkkinavaltuutetun käsiteltäväksi:

1) sopimuksen osapuoli;
2) toimija, johon sopimusehto kohdistuu tai jonka toimintaa se saattaa vahingoittaa;
3) elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun valvontaan 7 §:n 3 momentin mukaan kuuluvan säännöksen rikkomista koskevan asian voi saattaa elintarvikemarkkinavaltuutetun käsiteltäväksi:

1) tavarantoimittaja;
2) tuottajaorganisaatio, muu tavarantoimittajaorganisaatio tai niiden yhteenliittymä jäsenen tai jäsenorganisaation jäsenen pyynnöstä, jos jäsen katsoo, että kielletty ehto on vaikuttanut siihen;
3) tavarantoimittajia edustava riippumaton ja voittoa tavoittelematon oikeushenkilö tavarantoimittajan pyynnöstä.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu voi ottaa 7 §:ssä tarkoitetun asian käsiteltäväksi myös oma-aloitteisesti.

8 a §

Asian käsittely

Sen lisäksi, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään asian käsittelystä, elintarvikemarkkinavaltuutetun on ilmoitettava asian käsiteltäväksi saattaneelle toimijalle kohtuullisen ajan kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta, miten se aikoo toteuttaa käsittelyn. Jos asian tutkimiseen ei ole riittäviä perusteita, elintarvikemarkkinavaltuutetun on ilmoitettava syistä kohtuullisen ajan kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Jos asian tutkimiseen on riittävät perusteet, elintarvikemarkkinavaltuutetun on suoritettava ja saatettava päätökseen tutkinta kohtuullisessa ajassa.

Elinkeinonharjoittajalla on oikeus tulla kuulluksi ennen kuin elintarvikemarkkinavaltuutettu tekee tässä laissa tarkoitetun seuraamusmaksuesityksen. Elintarvikemarkkinavaltuutettu ilmoittaa elinkeinonharjoittajalle kirjallisesti tutkinnassa esiin tulleisiin seikkoihin liittyen sitä vastaan esittämänsä väitteet ja niiden perustelut. Elintarvikemarkkinavaltuutettu asettaa kohtuullisen määräajan, jonka kuluessa elinkeinonharjoittaja voi esittää näkökantansa kirjallisesti.

Tutkinnan kohteena olevalla elinkeinonharjoittajalla on pyynnöstä oikeus saada tieto tutkintaa koskevista asiakirjoista ja asian käsittelyvaiheesta siltä osin kuin siitä ei voi aiheutua haittaa asian selvittämiselle, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), tässä laissa tai Euroopan unionin säädöksessä toisin säädetä.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu voi käyttää tutkinnan kohteena olevalta elinkeinonharjoittajalta saatuja tietoja ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten ne on koottu, ellei elintarvikemarkkinavaltuutettu ole aloittanut uutta tutkintaa.

8 b §

Eräiden tietojen suojaaminen

Sen lisäksi, mitä muualla laissa salassapidosta säädetään, elintarvikemarkkinavaltuutetun on asian käsiteltäväksi saattaneen toimijan pyynnöstä pidettävä tämän ja tämän edustamien 8 §:ssä tarkoitettujen toimijoiden henkilöllisyys ja muut asian käsittelyyn liittyvät,

asian käsiteltäväksi saattaneen toimijan yksilöimät tiedot salassa, jos niiden paljastamisen voidaan olosuhteiden perusteella arvioida vahingoittavan näiden etuja.

Jos tietojen salassapito vaarantaisi asianosaisten oikeuden tulla kuulluksi tai oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, elintarvikemarkkinavaltuutettu ei kuitenkaan voi pitää tietoja salassa. Tällöin elintarvikemarkkinavaltuutetun on annettava ilmoituksen tekijälle mahdollisuus peruuttaa ilmoituksensa. Jos ilmoituksen tekijä ilmoittaa peruvansa ilmoituksen, asian käsittely raukeaa. Jos asian käsittelyä on kuitenkin elintarvikemarkkinavaltuutetun arvion mukaan mahdollista jatkaa siten, että 1 momentissa tarkoitettuja tietoja ei julkisteta, käsittelyä voidaan jatkaa.

10 §

Huomautus

Jos ostaja menettelee 2 a–2 g tai 3 §:n taikka markkinajärjestelyasetuksen 148 tai 168 artiklan vastaisesti ja rikkomus on vähäinen, elintarvikemarkkinavaltuutettu voi antaa tälle huomautuksen.

Huomautus voidaan antaa, jos asia ei anna aihetta ankarampiin toimenpiteisiin.

Huomautusta ei voida antaa, jos sen kohde on välittömästi 1 momentissa tarkoitetun menettelyn havaittuaan oma-aloitteisesti ryhtynyt asiassa korjaaviin toimenpiteisiin.

11 §

Julkinen varoitus

Jos ostaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 2 a–2 g tai 3 §:ssä taikka markkinajärjestelyasetuksen 148 tai 168 artiklassa säädettyjä vaatimuksia eikä rikkomus ole vähäinen, elintarvikemarkkinavaltuutettu voi antaa tälle julkisen varoituksen. Julkinen varoitus voidaan antaa, jos rikkomus ei anna aihetta ankarampiin toimenpiteisiin. Julkinen varoitus voidaan antaa myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymälle, jolle rikkomukseen osallistunut elinkeinotoiminta on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun on julkaistava julkista varoitusta koskevat tiedot viipymättä sen jälkeen, kun päätöksestä on ilmoitettu sen kohteena olevalle elinkeinonharjoittajalle ja päätös on lainvoimainen. Julkaisemisesta on käytävä ilmi rikkomisen luonne ja tyyppi sekä rikkomisesta vastuussa oleva elinkeinonharjoittaja. Tiedot on pidettävä elintarvikemarkkinavaltuutetun internetsivuilla vuoden ajan.

11 a §

Elintarvikemarkkinavaltuutetun asettama kielto

Jos ostaja rikkoo 2 a–2 g tai 3 §:n taikka markkinajärjestelyasetuksen 148 tai 168 artiklan säännöksiä, elintarvikemarkkinavaltuutetun on kiellettävä ostajaa jatkamasta tai uusimasta menettelyä. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös ostajan palveluksessa olevaan tai muuhun, joka toimii ostajan lukuun.

Kiellon tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko. Uhkasakon asettamisesta ja maksettavaksi tuomitsemisesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

12 §

Markkinaoikeuden asettama kielto

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

12 a §

Seuraamusmaksu

Jos ostaja tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 2 a–2 g tai 3 §:ssä taikka markkinajärjestelyasetuksen 148 tai 168 artiklassa tarkoitettua vaatimusta tai kieltoa ja jos rikkominen on luonteeltaan vakavaa, kestänyt pitkään tai ollut toistuvaa, tälle voidaan määrätä elintarvikemarkkinoiden seuraamusmaksu. Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymälle, jolle rikkomukseen osallistunut elinkeinotoiminta on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena.

Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin, ja sitä määrättäessä on otettava huomioon rikkomuksen laatu ja laajuus, moitittavuuden aste sekä rikkomuksen kesto. Seuraamusmaksu saa olla enintään yksi prosentti tuotteet ostaneen toimijan tämän lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden kaupan liikevaihdosta siltä vuodelta, jona tämä viimeksi osallistui rikkomukseen. Jos ostaja on viranomainen, seuraamusmaksu voi olla enintään yksi prosentti tämän lain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden vuotuisten hankintojen arvosta.

Seuraamusmaksua ei haeta määrättäväksi eikä määrätä, jos rikkomus on vähäinen tai seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä, jos samalle toimijalle on samalla perusteella määrätty maksettavaksi uhkasakko. Seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

12 b §

Seuraamusmaksun määrääminen ja täytäntöönpano

Seuraamusmaksun määrää markkinaoikeus elintarvikemarkkinavaltuutetun esityksestä.

Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätyn seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä.

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos hakemusta sen määräämiseksi ei ole tehty markkinaoikeudelle viiden vuoden kuluessa siitä, kun rikkomus päättyi.

12 c §

Liikesalaisuuksiin ja teknisiin ohjeisiin liittyvät toimenpiteet

Elintarvikemarkkinavaltuutettu voi 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa sopimussuhteissa avustaa liikesalaisuuden tai teknisen ohjeen haltijaa tämän pyynnöstä kiellon, korvauksen ja muun liikesalaisuuslaissa tarkoitetun toimenpiteen vireille saattamisessa ja hoitamisessa tuomioistuimessa.

Todistelun turvaamisesta liikesalaisuuslaissa tarkoitetun liikesalaisuuden tai teknisen ohjeen oikeudettomaan käyttöön tai ilmaisemiseen perustuvan vahingon korvaamista tai kiellon määräämistä koskevassa asiassa säädetään todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetussa laissa (344/2000).

12 d §

Viittaus rikoslakiin

Rangaistus yritysvakoilusta säädetään rikoslain (39/1889) 30 luvun 4 §:ssä, yrityssalaisuuden rikkomisesta 5 §:ssä ja yrityssalaisuuden väärinkäytöstä 6 §:ssä sekä salassapitorikoksesta mainitun lain 38 luvun 1 §:ssä ja salassapitorikkomuksesta 2 §:ssä.

13 §

Tietojenantovelvollisuus

Elinkeinonharjoittaja on salassapitosäännösten estämättä velvollinen antamaan maksutta elintarvikemarkkinavaltuutetulle tai tämän toimiston palveluksessa olevalle virkamiehelle pyynnöstä elintarvikemarkkinavaltuutetun valvontaan 7 §:n mukaan kuuluvien tässä laissa tarkoitettujen vaatimusten ja kieltojen noudattamisen varmistamiseksi välttämättömät tiedot ja asiakirjat. Elinkeinonharjoittajalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta toimittaa elintarvikemarkkinavaltuutetulle tietoja tai asiakirjoja, jotka sisältävät ulkopuolisen oikeudellisen neuvonantajan ja asiakkaan välistä luottamuksellisena pidettävää kirjeenvaihtoa. Elinkeinonharjoittajan vastatessa elintarvikemarkkinavaltuutetun esittämiin kysymyksiin sitä ei voida velvoittaa myöntämään, että se on toiminut tämän lain vastaisesti.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu voi asettaa tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon määräämisestä ja tuomitsemisesta maksettavaksi säädetään uhkasakkolaissa.

13 a §

Tarkastukset

Elintarvikemarkkinavaltuutetulla ja tämän toimiston palveluksessa olevalla tarkastusta toimittavalla virkamiehellä on elintarvikemarkkinavaltuutetun valvontaan kuuluvissa asioissa oikeus tehdä tässä laissa tarkoitettujen vaatimusten ja kieltojen noudattamiseen velvollisten toimijoiden tiloissa ennalta ilmoittamatta tarkastuksia, jotka ovat välttämättömiä kyseisten vaatimusten ja kieltojen noudattamisen varmistamiseksi. Tarkastuksia ei kuitenkaan saa tehdä kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Tarkastuksissa noudatetaan hallintolain 39 §:n säännöksiä.

Elintarvikemarkkinavaltuutetulla ja tämän toimiston palveluksessa olevalla tarkastusta toimittavalla virkamiehellä on oikeus tallennusvälineestä riippumatta tutkia elinkeinonharjoittajan ja elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän liikekirjeenvaihto, kirjanpito, tietojenkäsittelyn tallenteet, muut asiakirjat ja data, joilla voi olla merkitystä tämän lain noudattamisen valvonnassa, ja ottaa niistä jäljennöksiä. Tämä voi myös pyytää kaikilta elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän edustajilta taikka henkilöstön jäseniltä tarkastuksen kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä selvityksiä tosiseikoista ja asiakirjoista ja tallentaa saamansa vastaukset. Tällä on myös oikeus sinetöidä tiloja tai kirjanpitoa, asiakirjoja ja dataa siksi ajaksi ja siltä osin kuin on tarpeen tarkastuksen toimittamiseksi.

Elintarvikemarkkinavaltuutetulla ja tämän toimiston palveluksessa olevalla tarkastusta toimittavalla virkamiehellä on oikeus saada kaikki tarkastuksen toimittamiseksi tarvittavat tiedot myös yritykseltä, joka käsittelee 2 momentissa tarkoitettuja tietoja tarkastuksen kohteena olevan elinkeinonharjoittajan pyynnöstä tai muutoin tälle tarjotun palvelun osana. Jos tiedon antaminen tarkastusta toimittavalle virkamiehelle aiheuttaa kustannuksia yritykselle, joka käsittelee tietoja tarkastuksen kohteena olevan elinkeinonharjoittajan pyynnöstä tai muutoin tälle tarjotun palvelun osana, tarkastuksen kohteena oleva elinkei-

nonharjoittaja tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä vastaa aiheutuvista kustannuksista, elleivät osapuolet sovi toisin.

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä.

13 b §

Viranomaisten välinen tietojenvaihto

Elintarvikemarkkinavaltuutetulla ja tämän toimiston palveluksessa olevalla virkamiehellä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta 2 momentissa tarkoitetulta viranomaiselta tai muulta julkista tehtävää hoitavalta tiedot, jotka ovat välttämättömiä sen selvittämiseksi, onko tapahtunut tai tapahtumassa 2 a–2 h, 3 tai 4 §:ssä tarkoitettu rikkomus.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu voi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tiedon tai asiakirjan, jonka se on saanut tai laatinut tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä, jos se on välttämätöntä:

1) Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kilpailulain (948/2011) 2 tai 4 a luvussa tarkoitettujen kilpailunrajoitusten selvittämistä taikka 4 luvussa tarkoitettujen yrityskauppojen valvomista varten;

2) Verohallinnolle verotuksen toimittamiseen, verovalvontaan, verojen ja maksujen kantoon tai perintään liittyviä tehtäviä varten;

3) esitutkintaviranomaisille rikosten ennalta estämistä, paljastamista, selvittämistä tai syyteharkintaan saattamista varten taikka esitutkintaviranomaisten tietojen keräämis- ja tallentamistarkoituksen mukaisia muita tehtäviä varten;

4) Ruokavirastolle, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille, aluehallintovirastoille, Tullille ja kunnille niiden toimivaltaan kuuluvien maataloustuotteita tai elintarvikkeita koskevien vaatimusten tai niihin liittyvien tukien myöntämisedellytysten varmistamisen valvontaa varten.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun hallussa olevan salassa pidettävän asiakirjan luovuttamisesta ulkomaiselle viranomaiselle säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 30 §:ssä.

13 c §

Tietojen säilyttäminen

Elintarvikemarkkinavaltuutetun on säilytettävä asian käsittelyä koskevat tarpeelliset tiedot. Tiedot on poistettava viiden vuoden kuluttua ilmoituksen tekemisestä, jollei tietojen edelleen säilyttäminen ole tarpeen rikostutkinnan, vireillä olevan oikeudenkäynnin, viranomaistutkinnan taikka ilmoituksen tekijän tai ilmoituksen kohteena olevan henkilön oikeuksien turvaamiseksi. Tietojen edelleen säilyttämisen tarpeellisuus on tutkittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua edellisestä tarkistamisesta.

14 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Elintarvikemarkkinavaltuutetun julkista varoitusta tai kieltoa koskevaan päätökseen haetaan kuitenkin muutosta markkinaoikeudelta. Muutoksenhaussa noudatetaan, mitä oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa säädetään.

Seuraamusmaksua koskevaan markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa. Julkista varoitusta tai kieltoa

koskevaan markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu saa valittaa markkinaoikeuden seuraamusmaksua koskevasta päätöksestä, jolla markkinaoikeus on hylännyt elintarvikemarkkinavaltuutetun esityksen kokonaan tai osaksi, sekä julkista varoitusta tai kieltoa koskevasta päätöksestä, jolla markkinaoikeus on kumonnut elintarvikemarkkinavaltuutetun päätöksen tai muuttanut sitä.

Tuomioistuin voi lykätä seuraamusmaksuasian käsittelyä, jos toisessa oikeudenkäynnissä on vireillä samaa toimintaa koskeva muu asia, jolla voi olla vaikutusta seuraamusmaksuasiassa annettavaan ratkaisuun.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2021.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyt toimitussopimukset on saatettava tämän lain mukaisiksi 1 päivään toukokuuta 2022 mennessä.

Helsingissä 29.1.2021

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ ISSN 1455-8904